

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*

DEVELOPING THE GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION FOR SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREAS 4

นุชเรศ คำดีบุญ¹, ประเสริฐ เรือนนະการ²

Nootcharet Kumdeeboon¹, Prasett Rueanakarn²

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : Nurse-babyx@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 123 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 12 คน จากโรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วย 4 ด้าน 37 แนวทาง และมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. แนวทาง 2. การบริหารงานวิชาการ 3. งานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research article was 1) to study the current state and the desirable state of academic administration of schools under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 4, 2) to developing the guidelines of academic administration of schools under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 4. The sample group consisted of administrators and teachers from schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 4, 123 persons, key performances were 12 persons consisted of administrators and teachers from 2 pilot schools and 5 luminaries. Research instruments were questionnaire, interview, and guidelines assessment form. Statistical for analyzed data were percentage, mean, and standard deviation.

The research result was found that; 1. The current state of academic administration of schools under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 4 overall were at a high level, the desirable state overall was at the highest level. 2. The guidelines of academic administration of schools under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 4 consisted of 4 aspects 37 guidelines and the suitability and possibility of the guidelines assessed by the luminaries both overall were at high levels.

Keywords : 1. Guidelines 2. Academic Administration 3. Academic of Primary Schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักและเข้าใจในหลักการบริหารการจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในอันที่จะส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานโรงเรียน งานด้านวิชาการจึงเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546)

การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารงานในโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปนั้นการบริหารงานในโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ การที่จะดูว่าโรงเรียนจะมีมาตรฐานหรือคุณภาพนั้น ก็มักจะพิจารณาจากผลงานวิชาการเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใด ขนาดไหน การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และโรงเรียน เพราะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นกิจกรรมทุกชนิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพที่สุด (เสาวณี ตรีพุทธรัตน์, 2554) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นภาระหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องให้ความสำคัญและให้เวลามากที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 17 ด้าน คือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

จากการศึกษา ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งพอสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ เกิดจากการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนเอง และสภาพภูมิหลังของนักเรียนอันได้แก่ ความยากจน สภาพครอบครัวที่แตกแยก สภาพแวดล้อม ที่พักอาศัยเป็นต้น โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ได้ดูแลเอาใจใส่งานวิชาการเท่าที่ควร แต่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศด้านอาคารสถานที่ การขยายตัวของอาคารเพื่อใช้รองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาด้านการบริหารจัดการศึกษาได้แก่ การรวมศูนย์อำนาจการบริหารไว้ที่ส่วนกลางมีการทำงานที่ซ้ำซ้อน อำนาจการสั่งการอยู่ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพในด้านนโยบายและการบริหารการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาครู ปัจจุบันพบว่าครูขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม ภาระงานครูมีมากและครูขาดแรงจูงใจในการทำงาน ปัญหาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดการศึกษา ในระบบปิด ขาดความยืดหยุ่น คล่องตัว เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษาเด็กไทยคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น

ผลจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ เพื่อออกแบบพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ยังสามารถนำไปใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ให้มีมาตรฐาน และให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 12 คน ครู 168 คน รวมจำนวน 180 คน ซึ่งเป็นประชากรจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 9 คน ครู 114 คน รวมจำนวน 123 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการจัดส่งด้วยตนเอง และส่งผ่านทางฝ่ายธุรการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 การจัด

กระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดเรียงแบบสอบถาม ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถาม บันทึกผลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาต้นแบบ 2 แห่ง จำนวนรวม 12 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทางได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 1 ฉบับ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดเรียงแบบประเมิน ตรวจสอบให้คะแนนแบบประเมิน บันทึกผลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ปรากฏผลดังในตารางที่ 1 และได้นำคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ปรากฏผลดังในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.53	0.227	มากที่สุด	4.58	0.150	มากที่สุด

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. การวางแผนงานวิชาการ	4.44	0.224	มาก	4.55	0.216	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนการสอน	4.40	0.276	มาก	4.63	0.222	มากที่สุด
4. การวัดผลและประเมินผล	4.51	0.287	มากที่สุด	4.59	0.187	มากที่สุด
รวม	4.47	0.253	มาก	4.58	0.193	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การวางแผนงานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการวางแผนงานวิชาการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน(D) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์(I) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.53	4.58	0.009	4
2. การวางแผนงานวิชาการ	4.44	4.55	0.024	2
3. การจัดการเรียนการสอน	4.40	4.63	0.050	1
4. การวัดผลและประเมินผล	4.51	4.59	0.018	3

จากตารางที่ 2 แสดงผลการคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ระหว่าง 0.009 – 0.050 และมีลำดับความต้องการ

จำเป็นโดยรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การจัดการเรียนการสอน การวางแผนงานวิชาการ การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานีเขต 4 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 37 แนวทางมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรบูรณาการเนื้อหาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรโดยหน่วยงานภายนอกตามความเหมาะสม การจัดหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตรที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามอุดมการณ์และเป้าหมาย การกำหนดสัดส่วนเวลาระหว่างการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 การวางแผนงานวิชาการ มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนของโรงเรียน การลดภาระงานอื่นๆ ของครูที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นในด้านวิชาการ การวางแผนการทางานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและชัดเจน ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานตามเป้าหมายแบบกัลยาณมิตร การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับความรู้ความสามารถกับตำแหน่งงานที่ต้องการ การส่งเสริมให้ครูเข้าสอนในชั้นเรียน

5.2.3 การจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา คือ มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย การเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ การนิเทศให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด เสริมสร้างจัดบรรยากาศในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน มีแหล่งสืบค้น ศึกษาค้นคว้าที่เพียงพอในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4 การวัดผลและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา คือ เน้นการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนตามสภาพจริง การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในปีต่อไป พัฒนาการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนานักเรียนให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและการประสานความร่วมมือในการเข้าศึกษาต่อกับโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ปรากฏผล ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.57	มาก	4.36	0.54	มาก
2. การวางแผนงานวิชาการ	4.40	0.53	มาก	4.36	0.61	มาก
3. การจัดการเรียนการสอน	4.44	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
4. การวัดผลและประเมินผล	4.45	0.55	มาก	4.38	0.53	มาก
รวม	4.41	0.55	มาก	4.36	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การบริหารงานวิชาการของกลุ่มสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การวางแผนงานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการของกลุ่มสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีการบริหารงานที่ดีในการปฏิบัติทั้ง 4 ด้านสำคัญของงานวิชาการ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การวางแผนงานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ กนิษฐา ผาสุทร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโซ่พิสัยปากคาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโซ่พิสัยปากคาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการ

พัฒนาหลักสูตร และการวางแผนงานวิชาการ ตามลำดับสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารวิชาการมุ่งไปที่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักที่จะพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาและพัฒนานักเรียน โดยการวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนงานวิชาการ ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการเตรียมการและพัฒนาให้มีคุณภาพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัทพร อุระงาม (2560) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ระหว่าง 0.009 – 0.050 และมีลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การจัดการเรียนการสอน การวางแผนงานวิชาการ การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ โดยผลการวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มีค่าน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีการปฏิบัติสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นค่าการปฏิบัติในระดับสูง สถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานวิชาการดี จึงทำให้เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับค่าสภาพที่พึงประสงค์แล้ว ทำให้ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ที่คำนวณได้มีค่าน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัทพร อุระงาม (2560) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งได้คำนวณหาความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มีค่าในระดับน้อยเช่นกัน คือ มีค่าความต้องการจำเป็น ระหว่าง 0.07-0.14

6.2 ผลการพัฒนาแนวการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยสามารถอภิปรายผลรายละเอียดดังนี้

6.2.1 การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการจัดหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตร ตามความเป็นและเหมาะสมที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามอุดมการณ์และเป้าหมายของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนก็คือการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนและพัฒนาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ผลการวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรมีหลักสูตรของโรงเรียนที่ยึดหลักสูตรแกนกลาง 2551 เป็นหลักโดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วจึงโยงให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและผู้เรียนเป็นสำคัญ

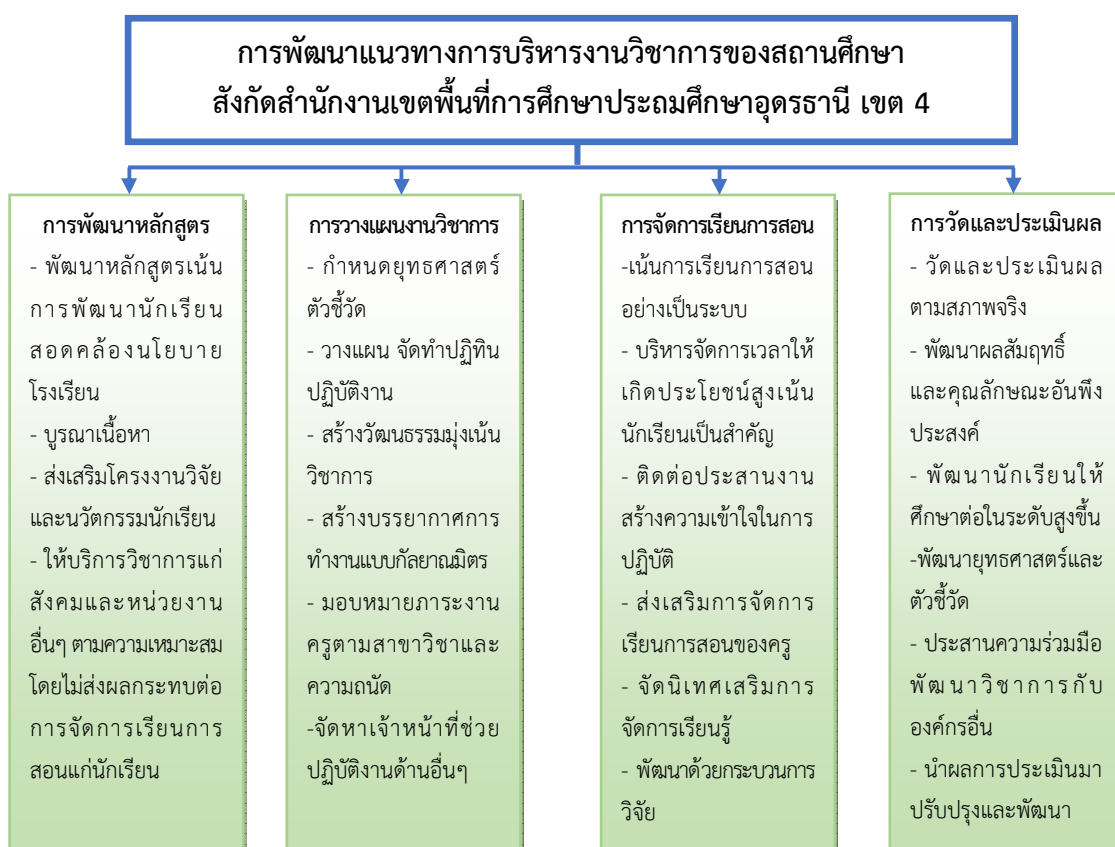
6.2.2 การวางแผนงานวิชาการ มีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการที่จะช่วยพัฒนาให้บรรลุตามอุดมการณ์และเป้าหมายโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากมาจากการต้องการให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาในระดับสูงที่ขึ้น มีการวางแผนการทำงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและชัดเจน ขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัตยานันท์ (2562) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครู ผู้รับผิดชอบควรหมั่นกำกับติดตามการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้เป็นระยะโดยอาจมีการนิเทศการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

6.2.3 การจัดการเรียนการสอน เน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ จัดระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ จัดการบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นหลัก มีการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น และมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากมาจากการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชา พุ่มพวง (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ครูเผยแพร่งานวิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และนิเทศประเมินผลการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการสอน และจัดนิเทศการนำหลักสูตรไปใช้สอนแบบเชิงรุกและเป็นกัลยาณมิตร เสริมสร้างจัดบรรยากาศในโรงเรียน ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน มีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและสถานที่ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและสถานที่ในโรงเรียนให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชมัย ภัทรมานิต (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แนวทางคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

6.2.4 การวัดผลและประเมินผล เน้นการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดผลและประเมิน จะทำให้สามารถทราบข้อดีและข้อเสียสามารถทำให้การแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างตรงประเด็นและ ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธยาน์ จนต (2562) ได้ทำการวิจัยเพื่อ พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ควรดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผลโดยนาระบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายมาใช้ และจัดระบบการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4

แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ศึกษาและพัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา และผ่านการ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีความน่าเชื่อถือ และเหมาะสม สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการบริหารวิชาการของ สถานศึกษา วางแผน การปฏิบัติ กำหนดความมุ่งหมายของการพัฒนา และมอบหมายนโยบายอย่างชัดเจน

8.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของสถานศึกษาไปใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการ จำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวางแผนงานวิชาการ การวัดผล และประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญในการ บริหารงานวิชาการ เป็นจุดที่นำผลการพัฒนาไปใช้เพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นการ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามอุดมการณ์และเป้าหมายของโรงเรียน ควร คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน จะสามารถช่วยในการดำเนินงาน เป็นอย่างตรงจุดและเกิดผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการบริหารงานโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารงานบุคลากร การ บริหารงานแผนงานและงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานหอพัก เพื่อที่จะได้ทราบ แนวทางในการส่งเสริมและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

8.3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา ผาสุทร. (2559). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโซพิสัยปากคาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ).
- ณัฐธยาน์ จะนต. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธัมย์ ภัทรมานิต. (2560). **แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ**. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 12(2). 445–462.
- เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). **แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ).
- เสาวณี ตรีพุทธรัตน์. (2554). **เอกสารประกอบการสอนวิชา 218714 การบริหารงานวิชาการ**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัทพร อูระงาม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนระการ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่แรกเข้าศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ต่างๆ ไปปรับใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตต่อไป